

QUATER-NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving**
- **Definitieve goedkeuring na adviesvraag aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State**

1. INHOUDELIJK

1.1. Inleiding

De energieprestatieregelgeving is niet meer weg te denken uit het bouwgebeuren. Energiezuinig bouwen heeft een vaste plaats verworven. De energieprestaties van nieuwe gebouwen verbeteren jaar na jaar en het aanscherpingspad tot 2021, het moment waarop elk nieuw gebouw bijna-energie neutraal moet zijn volgens de Europese richtlijn, ligt vast voor woningen, kantoren en scholen.

De Vlaamse Regering was ertoe gehouden om tegen 1 januari 2006 de Europese richtlijn 2002/91/EG¹ in een Vlaamse regelgeving om te zetten. Het Energieprestatiedecreet is op 7 mei 2004 bekrachtigd en afgekondigd². Op 11 maart 2005 heeft de Vlaamse Regering het uitvoeringsbesluit met de EPB-eisen definitief goedgekeurd³. Op 1 januari 2006 is de Vlaamse energieprestatieregelgeving dan ook effectief in werking kunnen treden.

Aan het Energieprestatiedecreet van 7 mei 2004 werden een aantal wijzigingen aangebracht. Deze wijzigingen zijn verwerkt in het EPB-decreet van 22 december 2006⁴. De wijzigingen betreffen vooral administratieve aanpassingen aan de procedures en handhaving van het Energieprestatiedecreet.

De Vlaamse Regering is ertoe gehouden minstens om de twee jaar de EPB-eisen, rekening houdende met het kostenoptimale niveau van het peil van primair energieverbruik, en de berekeningsmethodiek en om de vier jaar de te volgen procedures en de administratieve lasten van de regelgeving te evalueren en in voorkomend geval aan te passen.

Artikel 9 van het EPB-decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering, vanaf de inwerkingtreding van het decreet, minstens om de twee jaar de berekeningsmethode van de energieprestaties van gebouwen en de EPB-eisen evalueert en in voorkomend geval aanpast. De procedures en de administratieve lasten van de regelgeving moeten minstens om de vier jaar geëvalueerd en in voorkomend geval aangepast worden.

¹ Richtlijn 2002/91/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2002 betreffende de energieprestatie van gebouwen, PB 4 januari 2003.

² Decreet van 7 mei 2004 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat, *BS* 30 juli 2004.

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 tot vaststelling van de eisen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen, *BS* 17 juni 2005.

⁴ Decreet van 22 december 2006 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet, *BS* 27 maart 2007.

Een eerste evaluatienota uit 2008 leidde tot het wijzigingsbesluit van 20 maart 2009⁵ en het wijzigingsdecreet van 8 mei 2009.⁶

Inmiddels maken de bepalingen van het EPB-decreet van 22 december 2006 en van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 deel uit van het coördinatieproject van de Vlaamse energieregelgeving, zoals vervat in respectievelijk het Energiedecreet van 8 mei 2009⁷ en het Energiebesluit van 19 november 2010⁸. Zowel het Energiedecreet als het Energiebesluit traden in werking op 1 januari 2011. De Europese richtlijn 2002/91/EG werd vervangen door de Europese richtlijn betreffende energieprestaties van gebouwen (Richtlijn 2010/31/EU⁹).

De tweede evaluatienota is door het Vlaams Energieagentschap medio 2010 gefinaliseerd en leidde tot het wijzigingsbesluit van 20 mei 2011¹⁰ en het wijzigingsdecreet van 18 november 2011.¹¹

De derde evaluatienota is door het Vlaams Energieagentschap gefinaliseerd in juni 2013 en leidde tot de wijzigingsbesluiten van 29 november 2013¹² en van 4 april 2014¹³ en het wijzigingsdecreet van 14 maart 2014.¹⁴

Het Vlaams Energieagentschap startte in 2015 het proces voor het opmaken van de vierde EPB-evaluatie. Richtlijn 2010/31/EU verplicht dat vanaf 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal (BEN) zijn. Die doelstelling werd in 2014 vastgelegd in het Energiebesluit. De vierde evaluatie van de energieprestatieregelgeving kijkt niet enkel naar de ervaringen in bijna tien jaar EPB-eisen sinds 2006, maar kijkt vooral vooruit naar de doelstelling om vanaf 2021 enkel bijna-energie neutrale (BEN) nieuwe gebouwen te bouwen. In de EPB-evaluatie 2015 onderzocht het Vlaams Energieagentschap of de verschillende domeinen van de energieprestatieregelgeving (eisen, methodiek, procedures) klaar zijn voor BEN-gebouwen. Het baseerde zich hierbij op de resultaten van een aantal beleidsvoorbereidende studies en overleg met de sector.

1.2. Samenvatting van de voornaamste conclusies van de evaluatie door het Vlaams Energieagentschap met impact op de energieprestatieregelgeving

Het stapsgewijs verstrengen van de EPB-eisen zorgt ervoor dat nieuwe gebouwen steeds energiezuiniger worden. Daarbij worden meer en meer innovatieve technieken en materialen gebruikt. Omdat de eisen scherper worden, besteedt de sector meer aandacht aan de berekening van de energieprestatie van gebouwen. Er is een verfijnde rekenmethodiek nodig om de energieprestatie van BEN-gebouwen adequaat en gedetailleerd te kunnen berekenen. Het Vlaamse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest werken samen aan de EPB-berekeningsmethode. In het EPB-platform beslissen de drie gewesten welke onderzoeken en voorstellen meest prioritair zijn om de rekenmethode te verbeteren. In het eerste hoofdstuk van de EPB-evaluatie 2015 wordt de werking van het nieuwe EPB-platform geëvalueerd. Het EPB-platform wordt voor de uitvoering van haar opdracht ondersteund door een consortium van universiteiten, het WTCB, onderzoeksinstituten en studiebureaus. De evaluatienota geeft de stand van zaken van de ontwikkeling van de berekeningsmethode en de verdere planning weer. Verschillende uitgevoerde studies hebben geleid tot

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2009 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 tot vaststelling van de eisen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen, *BS* 06 juli 2009.

⁶ Decreet van 8 mei 2009 tot wijziging van het decreet van 22 december 2006 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet, *BS* 6 juli 2009.

⁷ Decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid, *BS* 7 juli 2009.

⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid, *BS* 8 december 2010.

⁹ Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking), *PB* 18 juni 2010.

¹⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 mei 2011 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid, *BS* 29 augustus 2011.

¹¹ Decreet van 18 november 2011 houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid, *BS* 15 december 2011.

¹² Besluit van de Vlaamse Regering van 29 november 2013 houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energieprestaties van gebouwen, *BS* 28 januari 2014.

¹³ Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2014 houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een erkenningsregeling voor verslaggevers en van een vrijstelling voor bepaalde gebouwen van landbouwbedrijven, *BS* 8 mei 2014.

¹⁴ Decreet van 14 maart 2014 houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de energieprestaties van gebouwen, *BS* 28 maart 2014.

aanpassingsvoorstellen voor de berekeningsmethode. Deze voorstellen zijn in het voorliggende wijzigingsbesluit opgenomen.

Het Vlaams Energieagentschap liet drie studies uitvoeren in het kader van de evaluatie van de EPB-eisen:

- ▶ de studie EPB-eisenpakket;
- ▶ de studie kostenoptimum residentieel;
- ▶ de studie kostenoptimum niet-residentieel¹⁵.

Om te komen tot BEN-gebouwen in 2021 zijn een doordacht EPB-eisenpakket, een gepast eisenniveau en een stapsgewijs aanscherpingspad nodig. Om te garanderen dat de vooropgestelde eisen haalbaar en betaalbaar blijven, liet het Vlaams Energieagentschap in 2014-2015 de verhouding van de huidige en de geplande EPB-eisen voor nieuwe en gerenoveerde woongebouwen, kantoren en scholen tot de kostenoptimale energieprestatieniveaus onderzoeken. Voor niet-residentiële bestemmingen werden de kostenoptimale niveaus een eerste keer onderzocht¹⁶.

Het EPB-eisenpakket bestaat niet uit te veel, maar ook niet uit te weinig eisen. Een analyse van het huidige EPB-eisenpakket leert dat de netto-energiebehoefte voor ruimteverwarming (NEBrv) en het globale isolatiepeil (K-peil) een aantal tekortkomingen kennen¹⁷. Het Vlaams Energieagentschap stelt op basis van de studieresultaten en na overleg met de stakeholders voor om deze eisen af te schaffen en een peil voor de energie-efficiëntie van de gebouwschil ('S-Peil') te introduceren bij woongebouwen. Het Vlaams Energieagentschap stelt een concreet aanscherpingspad voor deze nieuwe eis voor op basis van de resultaten van de studie kostenoptimum.

Een analyse van de referentie van het E-peil bij woongebouwen leert dat er nood is aan een bijstelling. Ondanks de wijziging van de referentie van het E-peil voor residentiële gebouwen kan het voorziene aanscherpingspad voor het E-peil behouden blijven. Het Vlaams Energieagentschap stelt wel voor om het aanscherpingspad voor kantoren en onderwijs bij te stellen. Voor de andere niet-residentiële bestemmingen stelt het Vlaams Energieagentschap een aanscherpingspad voor om in 2018 het kostenoptimaal niveau te bereiken.

Het Vlaams Energieagentschap gaat in het vijfde hoofdstuk van de evaluatienota na welke aanpassingen nodig zijn aan de procedures om de evolutie naar BEN-bouwen optimaal te ondersteunen. Ervaringen met de huidige voorlopersprojecten helpen om de sleutels die essentieel zijn in het bouwproces van succesvolle BEN-projecten, te detecteren. De voorstellen zijn gebaseerd op de resultaten van een klantentevredenheidsonderzoek in 2014 en uitgebreid overleg met de betrokken stakeholders.

Niet enkel een verfijnde berekeningsmethode, een gepast EPB-eisenpakket en verstrengingspad, maar ook de geschikte procedures bepalen de slaagkansen van de transitie naar BEN-bouwen. Het Vlaams Energieagentschap stelt voor om de aanstelling van de verslaggever en het evalueren van de geplande energieprestaties van het gebouwontwerp, te verplichten bij de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning. Het evalueren van de energieprestaties in de conceptfase is essentieel om te kunnen garanderen dat alle gebouwen zo ontworpen worden dat ze de BEN-eisen kunnen halen. Het uitbreiden van de taken en rol van de verslaggever met een uitgebreid advies, horen daarbij.

1.3. Historiek gevolgde regelgevende procedure

In vergadering van 20 mei 2016 hechtte de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring¹⁸ aan het ontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de energieprestaties van gebouwen en aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving. De Vlaamse Regering gelastte tevens de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, hierover het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en van

¹⁵ <http://www2.vlaanderen.be/economie/energiesparen/epb/doc/VEAStudiekostenoptimaleniveaus20151207.pdf>

¹⁶ http://www2.vlaanderen.be/economie/energiesparen/epb/doc/verslag_NB_20150703.pdf

en

http://www2.vlaanderen.be/economie/energiesparen/epb/doc/verslag_REN_20150703.pdf

¹⁷ http://www2.vlaanderen.be/economie/energiesparen/epb/doc/studieEPBeisenpakket_eindrapport.pdf

¹⁸ VR 2016 2005 DOC.0505

de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-raad) in te winnen met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

Parallel werd de minister, bevoegd voor het energiebeleid, opgedragen om het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering in het kader van richtlijn 2015/1535/EU¹⁹ aan te melden als technisch voorschrift. De tekst van het ontwerp voor een technisch voorschrift waarop deze kennisgeving betrekking heeft, is aan de Commissie bezorgd op 16 juni 2016. De in artikel 6, lid 1, van Richtlijn 2015/1535/EU vastgelegde standstill-termijn van drie maanden eindigde derhalve op 19 september 2016. Er werden geen opmerkingen ontvangen.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, verzocht op 25 mei 2016 de SERV en de MiNa-raad om hun advies over voornoemde ontwerpen te verstrekken. De adviestermijn bedroeg dertig dagen. De SERV en de MiNa-raad meldden via schrijven d.d. 29 juni 2016 dat ze over die ontwerpen echter geen advies gingen verstrekken.

In vergadering van 8 juli 2016 hechtte de Vlaamse Regering haar tweede principiële goedkeuring²⁰ aan het ontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de energieprestaties van gebouwen en aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving. De Vlaamse Regering gelastte tevens de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, hierover het advies van de Raad van State in te winnen met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstreekte betreffende het ontwerp van besluit haar advies nr. 59.819/1/V op 27 juli 2016. De Raad van State meent echter dat de adviesvraag onontvankelijk was omdat volgens haar een aantal bepalingen rechtsgrond dienen te vinden in het voormelde ontwerpdecreet.

Een aantal van de in het ontwerp opgenomen bepalingen dienen echter uiterlijk op 1 januari 2017 in werking te treden, waardoor het afwachten van de parlementaire behandeling van het ontwerpdecreet voor dit ontwerpbesluit geen optie was. Ten einde geen onnodige tijd te verliezen werd voorgesteld om de voormelde bepalingen aangaande het S-peil uit het ontwerpbesluit te lichten, en om het aldus aangepaste besluit, na principiële goedkeuring, opnieuw voor advies aan de Raad van State voor te leggen.

De bepalingen omtrent het S-peil worden in een apart besluit opgenomen, dat voor advies aan de Raad zal worden bezorgd na de aanneming van het decreet²¹. Er werden t.o.v. de besluittekst, zoals op 8 juli 2016 door de Regering een tweede maal principiële goedkeuring, echter geen enkele inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

In vergadering van 9 september 2016 hechtte de Vlaamse Regering daarom haar derde principiële goedkeuring²² aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving. De Vlaamse Regering gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, opnieuw om hierover het advies van de Raad van State in te winnen met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

¹⁹ Richtlijn 2015/1535/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PB 17 september 2015), voorheen was dit richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften, gewijzigd bij Richtlijn 98/48/EG en Richtlijn 2006/96/EG.

²⁰ VR 2016 0807 DOC.0772

²¹ Inmiddels werd het voormelde ontwerpdecreet in vergadering van 14 oktober 2016 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd (VR 2016 1410 DOC.1099) en werd dit ontwerp op 4 november 2016 namens de Vlaamse Regering ingediend in het Vlaams Parlement, maar de parlementaire behandeling ervan is echter heden nog niet aangevat: (Parl. St. 966 (2016-2017)).

²² VR 2016 0909 DOC.0966

2. ADVIES VAN DE AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstrekte betreffende het ontwerp van besluit haar advies nr. 60.112/3 op 13 oktober 2016. Het advies gaat als bijlage 2.

De Raad van State maakte in haar advies de volgende opmerkingen:

- Wetgevingstechnische opmerkingen o.a. aangaande de precisering van de aanhef, de formulering van de overgangsbepalingen, de vermelding van de omgezette richtlijnen in het dispositief van het Energiebesluit, enz. Hiermee werd bij de eindredactie van het ontwerp rekening gehouden.
- De Raad van State meent dat het aanduiden van contractuele personeelsleden als toezichthouders strijdig is met artikel 13.1.1 van het Energiedecreet, waarbij de toezichtbevoegdheid volgens de lezing van de Raad enkel wordt opgedragen aan de “ambtenaren” (lees: statutaire) die door de Vlaamse Regering hiertoe worden aangewezen, en dus niet aan de contractuele personeelsleden. Deze visie kan niet worden gevolgd. Vooreerst spreekt het Energiedecreet in algemeen over ambtenaren, wat dus zowel slaat op de statutaire ambtenaren als op de contractuele ambtenaren. Ten tweede werd eerder door de Vlaamse Regering in het verleden al meermaals beslist om voor bepaalde aangelegenheden de personeelsleden van het Vlaams Energieagentschap als toezichthouders aan te stellen (bijv. art. 11.1.4 van het Energiebesluit, artikel 11.1.5 van het Energiebesluit), zodat deze aanpassingen geen beleidswijziging vormen. Tot slot worden die decretale bepalingen via het ontwerpdecreet energiefraude expliciet uitgebreid tot personeelsleden zodat een dergelijke semantische discussie naar de toekomst toe niet langer mogelijk zal zijn.
- De Raad van State herhaalt haar eerdere kritiek²³ uit 2012 aangaande de “participatieve optie” bij het minimumaandeel hernieuwbare energie:
 - Volgens de Raad is de invulling van deze optie strijdig met de definitie van “dichtbij” in artikel 2.2 van richtlijn 2010/31/EU. Deze visie kan niet worden gevolgd. In artikel 2, 2 van richtlijn 2010/31/EU, waar het criterium “dichtbij” is opgenomen, is er juist geen enkele geografische invulling gegeven betreffende wat als “dichtbij” wordt beschouwd. De bepaling ervan wordt daardoor in het kader van subsidiariteit volledig aan de lidstaten over gelaten. Op een Europese schaal kan zelfs worden gesteld dat de geografische afstanden binnen het Vlaamse Gewest nog steeds als “dichtbij” kunnen worden beschouwd.
 - De Raad stelt dat echter dat er potentieel nog een tweede probleem is omwille van de in het ontwerpbesluit voorziene specifieke geografische omschrijving op het vlak van de verenigbaarheid ervan met het vrij verkeer van goederen en met de Belgische Economische en Monetaire Unie. Investeringen buiten het Vlaamse Gewest worden immers volledig uitgesloten, ook al worden ze veel dichterbij het nieuwe woongebouw gerealiseerd dan elders in het Vlaamse Gewest. Die beperking van het vrij verkeer moet volgens de Raad door de stellers van het ontwerp specifiek kunnen worden verantwoord. Een begin van verantwoording kan volgens de Raad misschien worden gevonden in de bereidheid van het Hof van Justitie om bepaalde beperkingen aan het vrij verkeer te accepteren, wanneer die nodig zijn om het de lidstaten mogelijk te maken hun bij Europees recht voorgeschreven doelstellingen te realiseren op het gebied van de productie van hernieuwbare energie en reductie van emissies van broeikasgassen.

Volgens vaste rechtspraak van het Europese Hof van Justitie kunnen nationale maatregelen die intracommunautaire handelsverkeer kunnen belemmeren, met name hun rechtvaardiging vinden in deze dwingende vereisten van milieubescherming (zie o.a. *Ålands Vindkraft*²⁴ en *Essent*²⁵). Deze rechtspraak is inderdaad van toepassing op de maatregel in casu.

²³ Adv. RvS nr. 51.737/3 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 28 september 2012 houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010.

²⁴ HvJ (Grote Kamer), 1 juli 2014, C-573/12, *Ålands Vindkraft AB v. Energigymndigheten*. (hierna “*Ålands Vindkraft*”)

²⁵ HvJ, 11 september 2014, nr. C-204/12 tot en met C-208/12, *Essent Belgium NV v. Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteit en Gasmarkt* (hierna “*Essent 1*”)

Ten eerste heeft de maatregel als legitieme doel om een verhoging van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor de productie van elektriciteit te bevorderen, wat bescherming ten goede komt en bovendien de bescherming van de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten beoogt, die als redenen van algemeen belang zijn opgesomd in het Verdrag (zie in die zin met name het arrest *Ålands Vindkraft*, para 77-80).

Voorts moet in dit verband ook worden in aanmerking genomen dat, voortvloeiend uit art. 3 van richtlijn 2009/28/EU, de lidstaten met name nationale indicatieve streefcijfers voor het toekomstige binnenlandse verbruik van groene stroom hebben dienen vast te leggen. De investeringen in kleine decentrale hernieuwbare energieproductie die worden gestimuleerd, op een wijze die de richtlijnen 2009/28/EU en 2010/31/EU aanbevelen, zorgen inderdaad voor het behalen van respectieve nationale indicatieve streefcijfers. Deze argumentatie geldt rechtstreeks ook voor wat betreft beperkingen op de BMEU, daar de streefcijfers in België gewestelijk zijn herverdeeld. In dit kader kan ook worden verwezen naar het interfederaal akkoord wat betreft de burden-sharing. Bovendien is er ook de link tussen richtlijn 2009/28/EU, met name artikel 13 en rechtsoverweging 48, en richtlijn 2010/31/EU, met name artikel 2 en artikel 9. Deze link voorziet in aanbeveling aan de lidstaten om de productie van decentrale hernieuwbare energie te stimuleren d.m.v. maatregelen inzake bouwvoorschriften, zoals bijvoorbeeld een minimumaandeel van hernieuwbare energie. De link is voorzien om het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te stimuleren en decentrale hernieuwbare energieproductie te stimuleren (zie *Ålands Vindkraft*, para 92-94, *IBV & Cie*, para 54-56,²⁶ *Essent 1*, para 94, 97)

Vervolgens is de maatregel in kwestie evenredig en geschikt voor het te bereiken doel: het voordeel in kwestie komt niet toe aan de consument of de leverancier maar aan de producent, die hierdoor makkelijker financiële investeerders vindt, waardoor decentrale productie wordt aangemoedigd en het Vlaamse Gewest makkelijker aan zijn verplichtingen op grond van richtlijn 2009/28/EG kan voldoen, terwijl de aangifteplichtige hierdoor aan zijn reglementaire verplichtingen aangaande het minimumaandeel hernieuwbare energie voldoet en aangemoedigd wordt om te participeren in coöperatieve initiatieven. Het gaat immers voornamelijk om een ondersteuning voor kleinere plaatselijke productie-installaties gelegen in het Vlaamse Gewest (zie hiervoor met name *Ålands Vindkraft*, para 95, *Essent 1*, para 98-100)

Het is namelijk een feit dat deze productie vaak wordt verwezenlijkt via coöperatieven. Dit benadrukt dat het hier immers voornamelijk gaat om een ondersteuning voor kleinere plaatselijke productie-installaties gelegen in het Vlaamse Gewest, zoals bijvoorbeeld zonneparken en windmolens. Dat het voordeel ook toekomt aan de aangifteplichtige, doet hier geen afbreuk aan, daar het niet louter het verbruik van groene stroom ten goede komt, doch ook de productie en het behalen van de streefcijfers. Bovendien handelt richtlijn 2009/28/EU over de consumptie van hernieuwbare energie. Voorts is een effectief controlemechanisme op de investeringen en participaties van de aangifteplichtige van essentieel belang om een goede werking van deze maatregel te verwezenlijken (*IBV & Cie*, para 57; *Essent 1*, para 101). Indien er geen beperking zou zijn tot investeringen in het Vlaamse Gewest, zou het Vlaamse Gewest participaties moeten controleren in installaties en coöperatieven die buiten het Vlaamse Gewest zijn gelegen. Een dergelijke controle is een buitenproportionele last ten aanzien van zowel het Vlaamse Gewest als andere regio's en lidstaten enerzijds en vergroot anderzijds het risico op fraude aanzienlijk. Tot slot is het een ongeoorloofde extraterritoriale controle op coöperaties buiten zijn bevoegdheidsgebied. Door het maken van deze keuze treedt Vlaamse Gewest dus niet buiten de grenzen van zijn beoordelingsmarge waarover hij beschikt bij het nastreven van de legitieme doelstellingen van bevordering van productie van groene stroom (*Essent 1*, para 103, *Ålands Vindkraft* 109, 110).

²⁶ Hof van Justitie (vierde kamer), C-195/12, *Industrie du bois de Vielsalm & Cie (IBV) NV v. Waals Gewest* (hierna "IBV & Cie").

- Wat artikel 31, 2° van het ontwerp betreft, meent de Raad van State dat deze bepaling potentieel terugwerkende kracht heeft, en consequenties heeft voor de bepalingsmethode voor de prestaties van ventilatievoorzieningen. De Raad dringt aan op een herformulering van de inwerkingtredingsbepaling ervan. Er wordt rekening gehouden met de opmerking van de Raad.
- De Raad van State meent dat artikel 32 overbodig is. De Raad van State ziet niet in hoe, na de opheffing van artikel 9.1.16 van het Energiebesluit bij artikel 14 van het ontwerp, de reeds uitgewerkte wijzigingsbepaling van artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2015²⁷ nog enig gevolg kan hebben. Het bestaan van overgangsbepalingen in artikel 26, tweede en vierde lid, van dat laatste besluit doet daar volgens de Raad geen afbreuk aan. Artikel 32 kan volgens de Raad zodoende worden geschrapt. Dit advies wordt gevolgd.

3. AANPASSINGEN AAN HET ONTWERP VAN BESLUIT VAN DE VLAAMSE REGERING “HOUDENDE WIJZIGING VAN HET ENERGIEBESLUIT VAN 19 NOVEMBER 2010, WAT BETREFT AANPASSINGEN AAN DIVERSE BEPALINGEN INZAKE DE ENERGIEPRESTATIEREGELGEVING”

De volgende wijzigingen werden aan het ontwerp van besluit aangebracht:

Artikel 2 (nieuw artikel 1.1.2 van het Energiebesluit van 19 november 2010)

Dit artikel betreft het n.a.v. het advies van de Raad van State invoegen van een nieuw artikel 1.1.2 in titel I van het Energiebesluit aangaande de verschillende door het Energiebesluit omgezette Europese richtlijnen. Er wordt voorgesteld om consequent alle middels het Energiebesluit van 19 november 2010 omgezette energie-richtlijnen te vermelden, en niet te beperken tot de specifiek in het kader van deze adviesvraag door de Raad geïmplementeerde richtlijn 2010/31/EU. Het gaat om de volgende richtlijnen:

- 1° de Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG;
- 2° de Richtlijn 2009/72/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van richtlijn 2003/54/EG;
- 3° de Richtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG;
- 4° de Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen;
- 5° de Richtlijn 2012/27/EU van de Europese Unie van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;
- 6° de Richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen.

Het invoegen van deze nieuwe bepaling in het ontwerpbesluit noopt tevens tot een vernummering van het ontwerpbesluit.

Oud Artikel 7 (betreft artikel 9.1.8 van het Energiebesluit van 19 november 2010)

Dit artikel wordt geschrapt. Bij de eerdere splitsing van het ontwerp n.a.v. het advies van de Raad van State werd de nieuwe bijlage XIII immers verschoven naar het S-peilbesluit, maar werd deze bepaling vergeten uit dit besluit te schrappen. Dit wordt alsnog rechtsgezet.

²⁷ Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving (B.S.28/12/2015)

Artikel 7, 2° (betreft artikel 9.1.9 van het Energiebesluit van 19 november 2010)

Voor dossiers waarvan de melding gedaan wordt of de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt vóór 1 januari 2017, is er voor kantoren (EPU) of andere specifieke bestemmingen (ASB) met een beschermd volume kleiner of gelijk aan 800 m³ en die deel uitmaken van een residentieel gebouw, de mogelijkheid om een gezamenlijk E-peil te bepalen volgens bijlage V bij het Energiebesluit (EPW). Het kantoor of de andere specifieke bestemming wordt dus als onderdeel van het residentiële gebouw beschouwd.

Voor EPN-eenheden, waarvan de melding gedaan wordt of de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt vanaf 1 januari 2017, was deze mogelijkheid niet meer voorzien. Daar wordt nu volgend probleem mee ondervonden:

- er gelden maximale U-waarde eisen tussen EPW- en EPN-eenheden. EPN-eenheden die deel uitmaken van een residentieel gebouwen (bijv. tandartspraktijk, advocatenkantoor, ...) hebben soms geen scheidingswanden tussen het residentieel en niet-residentiële deel, waardoor het opleggen van een maximale U-waarde niet mogelijk is. Bovendien is het niet aangewezen om de verplichting op te leggen om de tussenliggende wanden bijkomend thermisch te isoleren.

Er wordt voorgesteld om de mogelijkheid te voorzien om EPN-eenheden die deel uitmaken van een residentieel gebouw samen te nemen bij de wooneenheid om het E-peil te berekenen (volgens bijlage V bij het Energiebesluit), net zoals bij EPU-volumes nu al het geval was.

Artikel 8, 4° en 6° (betreft artikel 9.1.11 van het Energiebesluit van 19 november 2010)

Het E-peil wordt uitgedrukt in een geheel getal. Bij de bepaling van de van toepassing zijnde E-peileis is het mogelijk dat dit niet resulteert in een geheel getal. Dit kan voorkomen bij:

- niet-residentiële gebouwen waarbij de E-peileis wordt bepaald als gewogen gemiddelde op basis van de verschillende functionele delen;
- bij gebouwen die niet aan de eis voor hernieuwbare energie voldoen en daarom conform artikel 9.1.11, §4 van het Energiebesluit aan een E-peileis moeten voldoen dat 10% strenger is.
- naar de toekomst toe bij gebouwen die ingrijpend energetisch gerenoveerd worden en die niet aan de eis voor hernieuwbare energie voldoen en daarom conform artikel 9.1.17, §5 van het Energiebesluit, zoals ingevoegd door dit ontwerp, aan een E-peileis moeten voldoen dat 10% strenger is.

Hierbij is het altijd de bedoeling geweest om dit resultaat naar boven af te ronden op de eenheid. Voor een aantal situaties was dit reeds expliciet in het Energiebesluit vermeld, voor een aantal situaties niet. De voorgestelde wijziging zorgt ervoor dat dit voor alle situaties uniform duidelijk is.

Wat de 10%-verstrenging van het E-peil betreft bij het niet halen van de vereisten aangaande het minimumaandeel hernieuwbare energie, staat die afrondingsregel immers ook al zo in het huidige artikel 9.1.11, §4, eerste en derde lid van het Energiebesluit m.b.t. enerzijds nieuw op te richten kantoor-, school- en woongebouwen waarvoor de melding gedaan wordt of de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt vanaf 1 januari 2014 en anderzijds voor nieuwe EPN-eenheden waarvoor de melding gedaan wordt of de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt vanaf 1 maart 2017. Men was deze afrondingsregel echter indertijd vergeten toe te voegen voor artikel 9.1.11, §4, tweede lid, dat slaat op nieuwe EPW-eenheden waarvoor de melding gedaan wordt of de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt vanaf 1 januari 2015. Die lacune wordt thans middels artikel 8, 6° rechtgezet.

Momenteel worden de afrondingsregels standaard naar boven afgerond. Voor toekomstige bepalingen van het E peil is het wenselijk dat de gewone wiskundige afrondingsregels gebruikt kunnen worden.. Deze afrondingsregels zijn echter in het verleden reeds standaard zo geïmplementeerd in de EPB-software en kunnen om die reden niet eenvoudig en op korte termijn worden aangepast: een dergelijke aanpassing zal dan ook niet enkel een regelgevende aanpassing vereisen, maar zal ook inhouden dat de EPB-software moet worden aangepast. Naar de toekomst toe zal in het kader van de eerstvolgende EPB-evaluatie het Vlaams Energieagentschap echter onderzoeken of een softwarematige en regelgevende algemene aanpassing op basis van een strikt wiskundige afronding kan worden doorgevoerd. Een dergelijke wijziging zal dan alleszins niet retroactief kunnen worden ingevoerd, maar enkel voor nieuwe dossiers. Volgens de vaste rechtspraak van de Raad van State (bijv. arrest Pafra²⁸) geldt dat in het kader van de voorzienbaarheid de EPB-eisen worden

²⁸ R.v.St., 2 november 2015, nr. 233.036, nv Pafra.

bepaald door het moment van de vergunningsaanvraag die daadwerkelijk aanleiding geeft tot het verlenen van de vergunning. Dat zal dus sowieso tot gevolg hebben dat de EPB-software, net zoals bij de bepaling van de EPB-eisen, voor elk dossier zelf een onderscheid moet kunnen maken qua toepasbare afrondingsregels op basis van de aanvraagdatum van de vergunning.

Artikel 11 (betreft artikel 9.1.12/2 van het Energiebesluit van 19 november 2010)

Bij het vastleggen van de eisen naar minimaal aandeel hernieuwbare energie in 2012, werden voor de verschillende technologieën steeds kwalitatieve en kwantitatieve eisen opgelegd. Om de invoer voor de verslaggevers eenvoudig te houden, hebben we steeds geprobeerd om parameters te gebruiken die sowieso al in de aangifte waren opgenomen. Voor PV en zonneboilers beperkten de kwalitatieve eisen zich dus tot helling en oriëntatie. Voor de concrete invulling werd gekeken naar de voorwaarden die op dat moment van toepassing waren voor de belastingvermindering, namelijk:

- Oriëntatie tussen oost en west (via zuid);
- Helling tussen 0° en 70°.

Daarnaast geldt ook een kwantitatieve eis. Momenteel moet een installatie minstens 10 kWh produceren per m² bruikbare vloeroppervlakte. Bij de berekening van die productie wordt uiteraard rekening gehouden met de zoninstraling, en dus met oriëntatie/helling. Een verticale PV-installatie of verticale thermische zonnepanelen kunnen momenteel wel worden ingerekend in het E-peil, maar tellen niet mee voor het minimaal aandeel hernieuwbare energie.

Er wordt voorgesteld om de kwalitatieve eisen voor PV-panelen en zonneboilers te schrappen uit het Energiebesluit. Zo krijgt de bouwheer een grotere keuze in opties om te voldoen aan het minimaal aandeel hernieuwbare energie. De invloed op het E-peil zorgt ervoor dat er een stimulans blijft om de panelen op een zo gunstig mogelijke helling en oriëntatie te plaatsen.

Artikel 28 (betreft wijzigingen aan bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

Volgende inhoudelijke wijzigingen werden aangebracht in het ontwerpbesluit:

- toevoegen van een delegatie naar de minister voor het uitwerken van een kader voor het bepalen van de uitvoeringskwaliteit van ventilatiekanalen:
 - o de uitvoeringskwaliteit van de kanalen van het gebruikte ventilatiesysteem wordt in rekening gebracht door een vermenigvuldigingsfactor (verder m-factor genoemd). De waarde bij ontstentenis van deze m-factor bedraagt 1,5. Dit houdt in dat er wordt van uitgegaan dat de reële debieten 50% hoger moeten zijn dan de ontwerpdebieten. Dit als gevolg van lekken doorheen de ventilatiekanalen. De waarde van deze m-factor kan verbeterd worden door het in rekening brengen van de werkelijke lekdebieten. In de EPW-methode wordt er momenteel verwezen naar de norm NBN EN 14134 om deze metingen uit te voeren. Ondanks de verwijzing naar de norm blijven er onduidelijkheden over hoe deze metingen juist moeten gebeuren en de m-factor kan verbeterd worden. Er wordt voorgesteld om een delegatie naar de minister te voorzien voor het uitwerken van een kwaliteitskader hiervoor.
- In §10.3.1 wordt verduidelijkt dat voor het bepalen van het opwekkingsrendement van een elektrische warmtepomp met ingebouwde elektrische weerstandsverwarming volgens de Ecodesign gegevens, het toestel beschouwd wordt als een enkele opwekker als de elektrische warmteweerstand werd geactiveerd bij de test. Zo niet, wordt het principe van preferente en niet-preferente opwekkers toegepast.
- Een aantal formules betreffende de berekening van het hulpenergieverbruik werden aangepast. Bij de software-implementatie zijn een aantal rekenkundige problemen naar boven gekomen, die hierdoor verholpen worden.

Artikel 29 (betreft wijzigingen aan bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010) en artikel 32, 2° (betreft wijziging aan bijlage XI bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

De verplichting om te beschikken over een ventilatieprestatieverslag werd ingevoerd via het Ministerieel Besluit van 28 oktober 2015²⁹, waarbij deze verplichting geïntegreerd werd in de EPB-aangifte, en moet voor het eerst worden toegepast op nieuwe EPW-eenheden en de ingrijpende energetische renovatie van EPW-eenheden, waarvan de melding wordt gedaan of de stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd vanaf 1 januari 2016. Aan deze verplichting wordt geen wijziging aangebracht. Op dit moment werd de verplichting ingevoerd van het ventilatievoorontwerp. Bovenvermeld MB vermeldt tevens de invoering van het ventilatieprestatieverslag vanaf 1 januari 2017. Het ventilatievoorontwerp wordt sinds begin 2016 toegevoegd aan de EPB startverklaring.

De rapportering in de EPB-aangifte van de EPB-gerelateerde prestaties van de as-built ventilatie-installatie uit het prestatieverslag moet gebeuren conform de STS-P 73-1 en haar informatieve bijlage 5.2, informatieve bijlage 5.3, informatieve bijlage 5.4, met uitzondering van de punten 5.4.4 en 5.4.5 en conform met het STS-werkgroepdocument prestatieverslag. Het prestatieverslag bevat naast de opgesomde prestaties conform de STS-P 73-1 ook de unieke code van de EPW-eenheid. De STS-P 73-1 bevat ook een informatieve bijlage 5.5 waarin een kwaliteitskader wordt beschreven voor de evaluatie van de prestaties van residentiële ventilatie-installaties. De informatieve bijlage 5.5 moet verplicht worden gevolgd, opdat de behaalde prestaties van de ventilatie-installatie uit het prestatieverslag kunnen worden gebruikt in het kader van de energieprestatieregelgeving.

Dat impliceert bijvoorbeeld dat alle mechanische ventilatiedebieten effectief worden gemeten. Het is immers niet omdat een ventilatiesysteem is ontworpen en geplaatst, dat het ook levert wat is bedoeld en dus de kwaliteit behaalt, die wordt beoogd. "Meten" is immers "weten". Het is van bij de start van de implementatie van het kwaliteitskader bedoeld dat aangifteplichtigen/bouwheren, die deze EPB-verplichting naast zich neer leggen (bv. omwille van extra kost voor het opmaken van de verplichte documenten), niet aan de ventilatie-eisen uit de EPB-regelgeving voldoen. Daarvoor werd de praktijk gehanteerd dat de debieten als niet gehaald werden beschouwd omdat de installatie niet aan de reglementaire voorwaarden voldeed. Parallel hebben de resultaten van dit ventilatieprestatieverslag een invloed op de berekeningsmethodiek van het E-peil.

Er wordt vastgesteld dat er bij de uitvoering van deze verplichting een aantal uitvoeringsproblemen rijzen, o.a. aangaande de verwerking en implementatie van deze regelgevende aanpassing in de EPB-software. Aangezien deze software nog niet aangepast is om de functie in de eerstvolgende geplande software-upgrade (1 januari 2017) te releasen omdat op het moment van opmaak van het formularium nog geen duidelijkheid was over welke koppeling tussen de digitale aangifte van het ventilatieprestatieverslag en de digitale EPB aangifte nodig waren, is men thans niet klaar om aan deze verplichting op een voldoende kwalitatieve wijze uitvoering te geven. Om deze redenen zal deze verplichting worden uitgesteld tot 1 juli 2017. De implementatie van deze bepalingen zal immers pas via de voor 1 juli 2017 geplande software-release in de EPB-software kunnen worden opgenomen, waardoor de nodige parameters uit het ventilatieprestatieverslag correct ingeput kunnen worden in de EPB aangifte. Het temporele toepassingsgebied (stedenbouwkundige vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2016) wordt niet veranderd, maar de verplichting zal maar uitvoerbaar worden voor EPB aangiftes ingediend vanaf 1 juli 2017.

Ten einde de regelgevende coherentie te bewaren (MB met BVR) en dit ontwerpbesluit niet onnodig te vertragen worden de wijzigingsbepalingen die hiermee verband houden uit artikel 28 (bijlage V (E-peil) van het Energiebesluit) gehaald en zal dit in een nieuw artikel 29 worden gere-integreerd, waarbij dan voor die bepaling rekening kan worden gehouden met een inwerkingtreding op 1 juli 2017. Concreet voor de aanpassingen in bijlage V betekent dit dat vanaf 1 juli 2017 met de waarde bij ontstentenis moet gerekend worden voor de m-factor als er geen ventilatieprestatieverslag beschikbaar is. De aanwezigheid van een ventilatieprestatieverslag impliceert een meting van alle mechanische ventilatiedebieten. Het alternatief om, bij afwezigheid van gemeten debieten, met waarden bij ontstentenis te mogen rekenen voor de bepaling van de reductiefactor voor voorverwarming, wordt bijgevolg (vanaf 1 juli) geschrapt uit bijlage V. De specifieke wijzigingen worden in artikel 29 beschreven. Een gelijkaardige inwerkingtredingswijziging noopt zich overigens om deze redenen ook aangaande artikel 32, 2°, dat bijlage IX (ventilatie) van het Energiebesluit wijzigt.

²⁹ Ministerieel besluit van 28 oktober 2015 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 13 januari 2006 betreffende de vorm en inhoud van de startverklaring en het ministerieel besluit van 2 april 2007 betreffende de vastlegging van de vorm en de inhoud van de EPB-aangifte en het model van het energieprestatiecertificaat bij de bouw (B.S.05/11/2015)

Artikel 30 (betreft wijzigingen aan bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

Volgende inhoudelijke wijzigingen werden aangebracht in het ontwerpbesluit:

- Het inrekenen van thermische zonne-energiesystemen mogelijk maken voor EPN-eenheden:
 - o Het Vlaamse Gewest legt vanaf 2017 een eis op aan het aandeel hernieuwbare energie voor EPN-eenheden (10 kWh/m²/jaar). Een van de mogelijke technologieën die voor de bepaling van het aandeel hernieuwbare energie kan ingerekend worden, is een thermisch zonne-energiesysteem. In de huidige EPN-berekeningsmethode is er momenteel enkel de mogelijkheid om een thermisch zonne-energiesysteem in te rekenen via de gedetailleerde methode. Dat kan enkel via een rekenprogramma dat door de minister is erkend. Momenteel zijn er geen erkende rekenprogramma's.
 - o In kader van het EPB-platform werd een methode uitgewerkt voor de inrekening van thermische zonne-energiesystemen in EPN. Het is de bedoeling om deze methode te integreren in de berekeningsmethodiek voor dossiers met vergunningsaanvraagdatum vanaf 2018. Eerder is niet mogelijk omdat er ook nog wijzigingen aan de EPW-methode nodig zijn. In afwachting van de nieuwe methode is het niet meer nuttig om nog een erkenningsprocedure uit te werken voor rekenprogramma's.
 - o Om toch in 2017 ook al thermische zonne-energiesystemen te kunnen inrekenen voor EPN-eenheden, wordt voorgesteld om voor de berekening van de maandelijkse nuttige energiebijdrage (zonne fractie) van een thermisch zonne-energiesysteem te verwijzen naar de eenvoudige benadering in de EPW-methode. In de vroegere EPU-methode (kantoren en scholen) was een verwijzing naar EPW niet mogelijk omdat er geen warm tapwater verbruik werd ingerekend. In de EPN-methode wordt er wel een warm tapwaterverbruik berekend (eveneens gebaseerd op de EPW-methode) waardoor een verwijzing naar EPW nu wel mogelijk wordt.
- Het toevoegen van een delegatie naar de minister voor het vastleggen van een rekenmethode voor het inrekenen van een combilus in EPN-eenheden:
 - o Momenteel is het in de huidige EPN-methode nog niet mogelijk om een combilusysteem in te rekenen.
 - o Voor warm tapwater wordt in de EPN-methode verwezen naar EPW, waarin een delegatie naar de minister is voorzien voor de bepaling van het systeemrendement en het opwekkingsrendement voor warm tapwater. Voor de bepaling van het systeemrendement en het opwekkingsrendement voor ruimteverwarming is er nog geen delegatie naar de minister voorzien in de EPN-methode. Deze worden nu toegevoegd om consequent te zijn met de EPW-bijlage en ook voor de combilusmethode in kader van EPN een delegatie naar de minister te voorzien.
- In vergelijking 65 en 67 worden haakjes toegevoegd om de formules te verduidelijken.
- Een aantal formules betreffende de berekening van het hulpenergieverbruik werden aangepast. Bij de software-implementatie zijn een aantal rekenkundige problemen naar boven gekomen, die hierdoor verholpen worden. Het gaat hier louter om technische verbeteringen aan de tekst, geen inhoudelijke wijzigingen. Bij het programmeren van de formules zijn immers een aantal schoonheidsfoutjes aan het licht gekomen, onder andere:
 - o In de formule voor de berekening van de tijd dat een pomp effectief draait, wordt nu ook in EPW al rekening gehouden de energievraag voor bevochtiging, hoewel bevochtiging in EPW momenteel nog niet wordt ingerekend. Dit maakt de formule wel consistent met die van EPN.
 - o De formule voor de berekening van het aantal uren per maand dat een pomp effectief draait, wordt aangepast zodat deze draaitijd nooit groter is dan de lengte van de maand zelf.
 - o Er wordt verduidelijkt dat, indien een pomp meerdere EPW- en/of EPN-eenheden bedient, het vermogen van de pomp proportioneel dient verdeeld te worden over deze EPW- en/of EPN-eenheden op basis van de bruto warmtebehoefte van de respectievelijke eenheden.
- De bepaling van de netto energiebehoefte voor verwarming (met tussentijdse temperatuurverlaging) werd aangepast. Bij nader onderzoek van de Europese normen bleek er een

fout in de huidige formule waardoor zeer lichte constructies onterecht zwaar bevoordeeld worden in de berekening. Door de aanpassing van de formule is deze scheef trekking rechtgetrokken.

Artikel 31 (betreft wijzigingen aan bijlage VII bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

Er werd nog een verduidelijking aangebracht in de benaming van de verschillende bestemmingen.

Artikel 32 (oud)

Deze bepaling wordt naar aanleiding van het advies van de Raad van State geschrapt.

Artikel 32, 1° (betreft wijzigingen aan bijlage IX bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

In het ontwerpbesluit wordt de mogelijkheid om een regelbare toevoeropening (RTO) of regelbare afvoeropening (RAO) te dimensioneren bij 10Pa (i.p.v. enkel bij 2Pa) uitgebreid van enkel niet-residentiële ventilatie naar ook residentiële ventilatie. In het oorspronkelijke tekstvoorstel werd voor de RAO echter een passage gevoegd die enkel voor RTO's van toepassing is, en dus beter word geschrapt, namelijk de zin: "In dat geval wordt voor de toevoeropening een zelfregelendheidsklasse, zoals bepaald in tabel 18 van bijlage V, 3 verondersteld."

Artikel 33 (betreft wijzigingen aan bijlage XII bij het Energiebesluit van 19 november 2010)

Naar aanleiding van een studie van het EPB-platform betreffende het systeemrendement voor circulatieleidingen werd bijlage E.3 bij bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010 aangepast. Door de wijzigingen is het ook nodig om bijlage XII bij het Energiebesluit van 19 november 2010 aan te passen. Deze verwijst immers naar een factor 0,6 die door de aanpassing is weggefallen. Aanvullend wordt voor enkele waarden bij ontstentenis dezelfde waarden vooropgesteld als in bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010. Op heden ontbraken deze en hier kwamen vragen over. Verder is er nog een schrijffout uit de tekst gehaald.

Artikel 34

Gelet op het wetgevingstechnisch advies van de Raad van State worden de inwerkingtredings- en overgangsbepalingen geherformuleerd en worden nog een aantal nummeringsfouten rechtgezet. Aangezien de algemene inwerkingtreding van het besluit op 1 januari 2017 niet langer haalbaar is, er bijkomend hieraan een software release is gekoppeld, en ten einde retroactieve werking te vermijden, wordt deze datum verschoven naar 1 maart 2017.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een weerslag hebben op de begroting van de Vlaamse overheid.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een weerslag op de lokale besturen hebben.

6. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er worden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een impact op de lopende processen en activiteiten van het Vlaams Energieagentschap hebben.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving, zoals opgenomen als bijlage 1.

Bart TOMMELEIN

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie

Bijlagen:

1. het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft aanpassingen aan diverse bepalingen inzake de energieprestatieregelgeving;
2. Advies nr. 60.112/3 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State.